

Tèma 1 Crestiantats ed Islam (sègles VIau-XIIIau), mondes en contacte.

Somari de las ressorças

[Activitats](#)

[Frisas cronologicas](#)

[Vocabulari](#)

[Repèris istoric importants](#)

[Personatges istorics importants](#)

[Cors](#)

[Mapae mentau](#)

Sous-thème 1 »» Bizància ed Europa carolingiana.

Sous-thème 2 »» De la vaduda de l'islam a la presa de Bagdad peus Mongòus : poders, societats, culturas.

5^{au}
2 sostèmas
11 òras

Les nocions granas deu tèma

Empèri

Qu'es un ensems de pòbles e de territòris units dab l'autoritat d'un medish capdau, l'emperador (califa, basileus, emperador).

Contactes

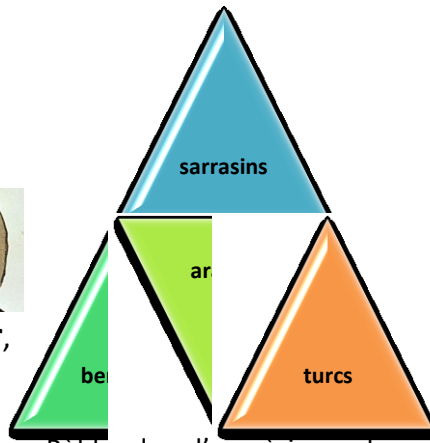
Qu'es un territòri (espaci de contactes) ou ua hèita (acarament militar) qui hica en relation poders e populacions.

Un empèri = mantun pòble

Mes l'empeaire que gavida,

Qu'a lo **poder politic e militar**, de còps religiós.

Pòbles dens l'empèri musulman

Contactes arrusts

Expansion de l'Occident cap au monde musulman capvath la **Mediterranea**, crotzadas.

Contactes frutècs

Negòci capvath la **Mediterranea**, contactes intellectuaus.

calife	خليفة	girafe	زرافة
الكاف	chiffre	صفر	maga
الجبر	coton	قطن	èlixir
أمير البحر	macabre	مقبرة	toubib
شرب	alchimie	الكيمياء	المااناح

Activitats

- ▶ L'Empèri bizantin et l'Empèri carolingian **4ò**

2 estudis distints, la classa qu'es mieipartida en dus « empèris ». Tribalhs de grops (a 4) sii sus l'empèri bizantin (manuau de classa pp.16-17), sii sus l'empèri carolingian (manuau de classa pp.18-19). **Restitucion orau de 5 minutas, co-evaluacion.**

- ▶ Vaduda de l'Islam, installacion, califat **2ò**

Tablèu perpausat com modèle, **construcccion d'un tablèu sintetic** dab l'ajuda deu manuau de classa pp.30-40 (tribalh individuau) – **personalizacion deu tablèu esperat, evaluacion dens lo quadèrn, nòta perfectibla.**

Muhammad	Practicar granas de l'islam	Coran	Conquistas	Califat	Civilizacion, arrajada

- ▶ Los contactes entre Crestians et entre Crestians e Musulmans **3ò**

Manuau de classa p. 32 et DOSSIÈR (manuau e <http://ddc.arte.tv/cartes/65#>) distribuïts seus **contactes arrusts (las crozadas) e seus contactes frutècs**. Tribalh individuau, realizacion d'ua mapa mentau o d'un sketchnoting. **Tribalh notat, nòta perfectibla.**

Competéncias tribalhadas

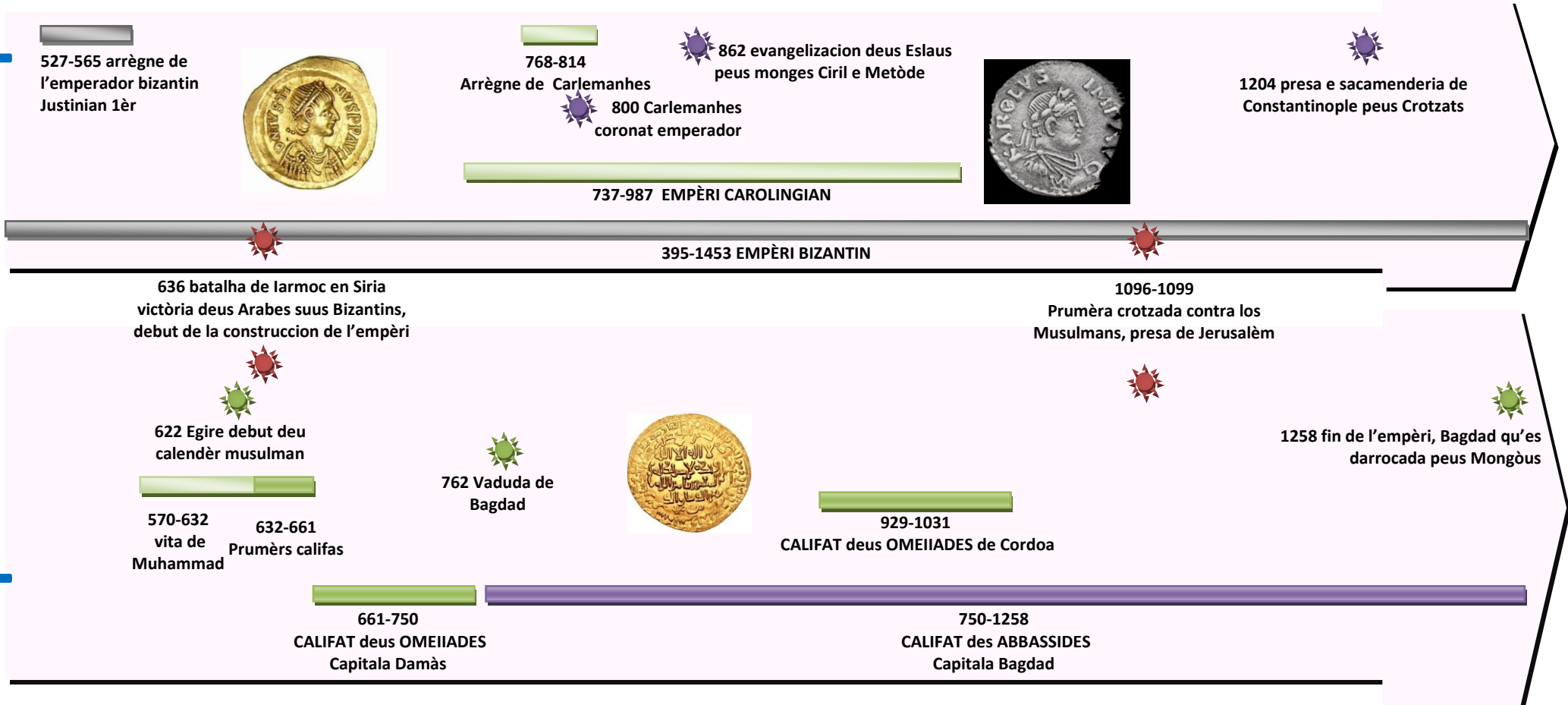
- Repèris temps : arrègne de Justinian, Carlesmanhes, Egira, Presa de Jerusalèm, Presa de Constantinople, Presa de Bagdad
- Reperà's dens l'espaci : mapa deu monde mediterranean au sègle IX^{au}
- Mapas de medishs lòcs a temps desparièrs, mesa en perspectiva istorica
- Analizar e comprèner un document
- Practicar lengatges desparièrs en istòria e en geografia
- Cooperar e mutualizar

Autors deus cors : Catherine Lavie, Olivier Fourier – Traduction en Occitan : M. Barria

Repèris dens lo temps

<https://histographie.net/>

Apèrs - tribalhar & compréner

Cors ad escotar en Mp3 sur histographie : <https://histographie.net/>

Vocabulari Bizància ed Europa carolingiana

Aureòla (ua) : un signe circulari qui designa las personas protegidas per Diu (com los sants o los emperadors per exemple).

Basileus : (grèc basileus, rei) titre oficiau deus emperadors de l'Empèri roman d'Orient. A l'epòca bizantina, qu'es sinonim d'emperador.

Comte : un gran personatge nomenat par l'emperador per administrar un territòri, lo comtat.

Contacte (un espaci de) : qu'es un territòri (espace de contactes, com la Mediterranea) o ua hèita (acament militar, com las crozadas) qui hica en relacion poders e populacions.

Crisme (lo) : un simbòu crestian significant Crist en grèc.

Empèri : qu'es un ensems de pòbles e de territòris units dab l'autoritat d'un medish capdau, l'emperador.

Erquisma (l') : deu grèc schisma = arrompedura, qu'es la desseparacion entre la glèisa crestiana catolica e la glèisa crestiana ortodòxa. L'erquisma que's dabanè en 1054.

Evangelizacion (ua) : lo hèit de predicar, díser, l'Evangèli (tèxt crestian) a las populacions non crestianas pe'us convertir au cristianisme.

Icona (ua) : imatge religiós, representant lo Crist o la Vièrja o un sent, pintrada sus bòi e ondrada dab huelhas d'aur. Los Ortodòxes que venèran las iconas.

Missi dominici (deu latin missus : mandat, e dominus : mèste) : los mandats de l'emperador encargats de susvelhar los comtes.

Mosaica (ua) : qu'es l'assemblament de petits carrats de ceramica en color (les tessèlas) et qui fòrman un dessenh.

Patriaca de Constantinople (lo) : qu'es lo capdau espirituaual de la glèisa ortodòxa.

Pavés (un) : un gran escut suu quau los generaus romans èran portats en cas de trimfe. La practica qu'es tanben esandida en çò deus Francs.

Porpre (lo) : la color arroja escura aconsiada au poder impariau dens l'empèri bizantin.

Religion ortodòxa (la) : la religion crestiana desseparada de la glèisa catolica per desavienenças de poder politic au debut deu sègle XIau.

Vikings (los) : pòble de guerrièrs vienus deu Nòrd d'Euròpa (Escandinavia) et qui's dèn ad invasions dens Euròpa tota entre los sègles VIau e VIIIau après Jèsus-Crist.

Vocabulari De la neishença de l'Islam a la presa de Bagdad peus Mongòus : poders, societats, culturas.

Abbassides (los) : dinastia deus califas arabes arregnant de 750 a 1258.

Cadí : jutge qui ren la jusícia en se basar suu Coran.

Califat (lo) : le sistèma politic e lo territòri on arrègna un califa.

Califa : capdau politic e religiós deus musulmans, successor de Mohammed. Que gavida l'empèri musulman.

Shiites : musulmans per qui lo califa e deu descènder de la familha tanhenta de Mohammed, valent a díser aquesta deu son gendre, Ali.

Coran : « récitation » en arabe, qu'es lo tèxt sacrat considerat com la paraula divina transmesa a Mohammed.

Djihad (Jihâd) : esfòrç ; esfòrç sus si-medish ; luta ; guèrra senta per dehéner l'islam.

Emir : governador de província, capdau de l'armada, qui a per ròtle de mantiéner l'òrdi.

Hadith : ensems de las paraulas e deus actes atribuits a Mohammed

Hamam : banhs publics.

L'Egira : en 622, partença de Mohammed de La Meca per lathrib, qui pren apuish lo nom de Medina. L'Egira que marca lo debut deu calendèr musulman.

Islam : significa « sosmetuda » a la volontat d'Allah ; nom de la religion predicada per Mohammed.

Monoteisme : creença en un diu unic.

Mesquita (ua) : lòc de culte deus musulmans, que s'i amassan per pregar.

Omeiades (los) : dinastia deus califas arabes arregnant de 661 a 750.

Sîra : « vita » de Mohammed, escriuta au sègle VIIIau.

Sok : barri deus comercants et deus mestieraus.

Sunnites : los musulmans mei nomerós, favorables a l'arrespècte estricte de la tradicion establida per la Sunna (racontes e perpaus de Mahomet).

Vizir : ministre.

itan : M. Barria

Hont : https://www.herodote.net/De_622_a_987-synthese-1688.php

Cors

1. Bizància ed Euròpa carolingiana

De l'empèri roman d'Orient a l'empèri bizantin

Dens lo monde crestian, la nocion d'empèri qu'es un eretatge de la romanitat. Aqueste eretatge qu'es doble e a còps conflictuau despuish la mieipartida de l'empèri roman : un empèri roman d'Occident ed un empèri roman d'Orient. En 380, l'emperador Teodòse per l'Orient et l'emperador Gracian per l'Occident qu'avèvan hèit deu cristianisme la religion oficiau de l'empèri roman : **le caractèrè sacrat de l'emperador que remanda donç a la soa relacion dab la glèisa crestiana.**

Atau, lo titre « d'Auguste » (empèri roman d'Occident), qui balha a l'emperador ed a la soa autoritat (auctoritas) un caractèrè sacrat, que vad a Constantinople (empèri roman d'Orient) lo titre de « Basileus ». Quan Carlesmanhe e's hè coronar emperador en 800, que repren lo titre « d'Auguste » (empèri roman d'Occident).

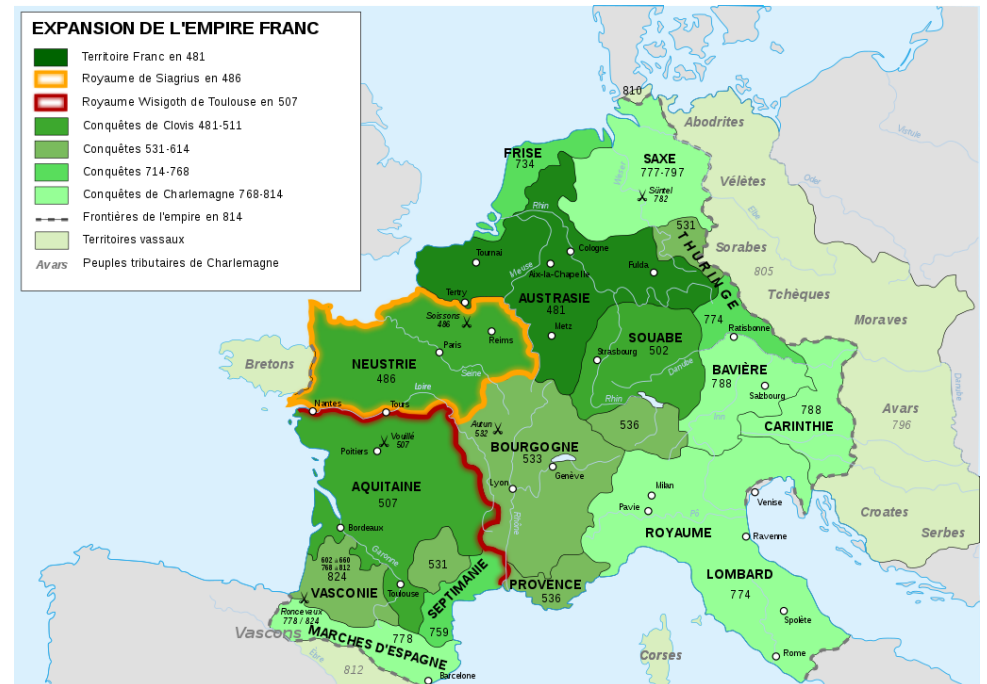
Los emperadors bizantins que's percèben com emperadors romans. Atau au sègle VIau, **Justinian 1er** (527-565) que tempta de senhorejar l'ensem de l'òla mediterranèa. **Qu'arredigeish lo son còdi de leis en latin.**

L'empèri bizantin qu'evolua au briu deus sègles. Lo son cristianisme que's distingueish chic a chic d'aqueth de Roma. Las soas practicas que's dessemblan dab lo maridatge deus prèstes, lo **culte deus imatges**, la missa en grèc e la batjada (tripla immersion). Aquò que da neishença ad un corrent crestian navèth : la **religion ortodòxa**. La soa populacion que desdèisha lo latin au profièit deu grèc. Lo son territòri qu'es d'ara enlà centrat suus Balcans ed Asia menora.

La formacion de l'empèri carolingian

En Occident, la **dinastia carolingiana** qu'es fondada per Pepin le Bref qui vad rei en 751. Lo son hilh **Carlesmanhe** que contunha la soa òbra en dehèner la Crestiantat. Qu'evangeliza los Saxons. **En 800, qu'es coronat emperador a Roma.** IQue gavida lo son empèri despuish Ais-la-Capèra en s'emparar suus comtes et suus avèsques. Que susvèlha las lors accions mercès aus missi dominici.

Per melhorar la coneishença deu cristianisme, **l'emperador qu'encoratja lo desvolopament de la cultura e de las letras.** A la mòrt de Carlesmanha, com ac vòu la tradicion germanica, lo son empèri qu'es partatjat entre los sons tres arrèrhilhs. Qu'es lo **partatge de Verdun en 843.** Tres reiaumes que remplaçan l'empèri.

Dus mondes miaçats.

L'empèri bizantin e l'Occident que son acarats ad invasions numerosas a partir deu sègle IXau : los Viking au Nòrd, los Arabes au Sud et los Hongrés, los Eslaus e los Bulgars a l'Èst.

Las rivalitats que s'ahorteishen tanben entre los crestians d'Occident e los crestians d'Orient. Las diferéncias religiosas e las oposicions politics que mian a l'**Erquisma de 1054** : glèisas crestianas desseparadas, aquesta deu patriarca de Constantinople ed aquesta deu papa de Roma. L'arrompedura qu'es definitiu quan la quatau crotzada dab **la sacramenderia de Constantinople en 1204 peus crotzats**.

L'empèri bizantin que's remet a malaise d'aquera espròva e que desparesish dab la presa de la vila peus Turcs en 1453.

2. De la neishença de l'Islam a la presa de Bagdad peus Mongòus : poders, societats, culturas deu sègle VIIau au XIIIau.

Vaduda d'un empèri musulman

Muhammad que neish a la Meca en Arabia cap a 570. Tribús crestianas, judivas o politeistas numerosas qu'i viven alavetz. En 612, Muhammad qu'afirma aver recebut **ua revelacion d'Allah** (Diu). Qu'es designat alavetz com lo darrèr **profèta**. Qu'impausa ua religion monoteista navèra aperada **l'Islam**. De cara au reboish deus politeistas de la Meca, qu'amassa ua armada e que conqueseish la vila puish l'ensem de l'Arabia abans de's morir en 632.

Un empèri gavidat per califas

Dens lo monde musulman, las nocions de califa e de califat que son centraus. Lo califa (« successor ») qu'invòca l'eretatge deu profèta Muhammad.

Qu'es dab lo quatau califa, Alí, cosin e gendre de Muhammad, que vaden las **divisions entre musulmans**. Aquesta division deus musulmans qu'acara **los musulmans sunnits e los musulmans shiites**. Peus shiites Alí qu'es lo prumèr imam.

[SOMARI](#)

Les successors de Muhammad que sont donc aperats **califas**. Que persegueishen las conquistas musulmanas subretot aus despens de l'empèri bizantin on las poblacions e's converteishen a l'Islam. **Entre 632 e 750, los conquistaires arabes que crean un empèri qui s'espandeish de la peninsula iberica a China.**

Aqueste empèri qu'es poblat de poblacions crestianas, judivas o dab autas credenças. L'empèri que s'organiza dab la fòrma d'un **califat**. **La dinastia deus Omeiades que senhoreja lo monde musulman dinc a 750 despuish la lor capitala de Damàs** enlà, mes que tirasseja ad impausar l'estabilitat ad un territòri immense qui va d'Indús dinc a la peninsula iberica. Au darrèr de la batalha deu Gran Zab (dens Iraq de uei), **la dinastia deus Abbassides que s'impausa, qui damorará au poder dinc a 1258.**

La caduda de l'empèri

Los califas ne s'i escaden pas mei, autanlèu lo sègle IXau, ad impausar la lor dominacion sus l'ensem de l'empèri. Províncias com al-Andalus que vaden califats rivaus. Las **crotzadas crestianas** qu'aflaqueishen l'empèri autanlèu lo sègle Xiau e **Bagdad qu'es conquesisida peus Mongòus en 1258.**

L'armada mongòla, miada per Holagó Khan e lo commandant chinés Guò Kan, que s'installè a Bagdad en novembre de 1257. Artilhèrs chinés, atau com Armèniens, Georgians, Turcs e Pèrses que participèn au sièti. La vila qu'estó

Autors deus cors : Catherine Lavie, Olivier Fourrier – Traduction en Occitan : M. Barria

presa, sacramandejada e cramada ; los estatjants qu'estón esmacassats.

3. La Maditerranèa, un espaci de contacte entre aquestes empèris.

Contactes arrusts

Au sègle XIau, l'èspandiment deus Turcs musulmans en Orient que hè crànher aus Crestians d'Occident de non pas mei poder anar en romivatge en Tèrra senta (Jerusalèm). **En 1095, lo papa Urban IIau qu'avia la prumèra crotzada per desliurar lo suberhòs deu Crist.** Los crotzats que **s'apodèran de Jerusalèm (1099) e que s'installan en Siria-Palestina** on crean los Estats latins d'orient. En 1187, lo capdau musulman Saladin que tòrnan gahar Jerusalèm. Las crotzadas de secors que s'i mauescaden e los Estats latins que desapareishen. La quatau crotzada que s'acaba a Constantinople on los crotzats, esmiraglats peu son riquèr, qu'arlandèjan la vila puish que s'installan dens l'empèri bizantin. En **Espanha, los crestians que s'avian a la reconquista de las tèrras musulmanas, qu'es la "Reconquista"**. La victòria crestiana de Las Navas de Tolosa (1212) que marca lo dabut de la reconquista d'Andalòsia.

Contactes frutècs

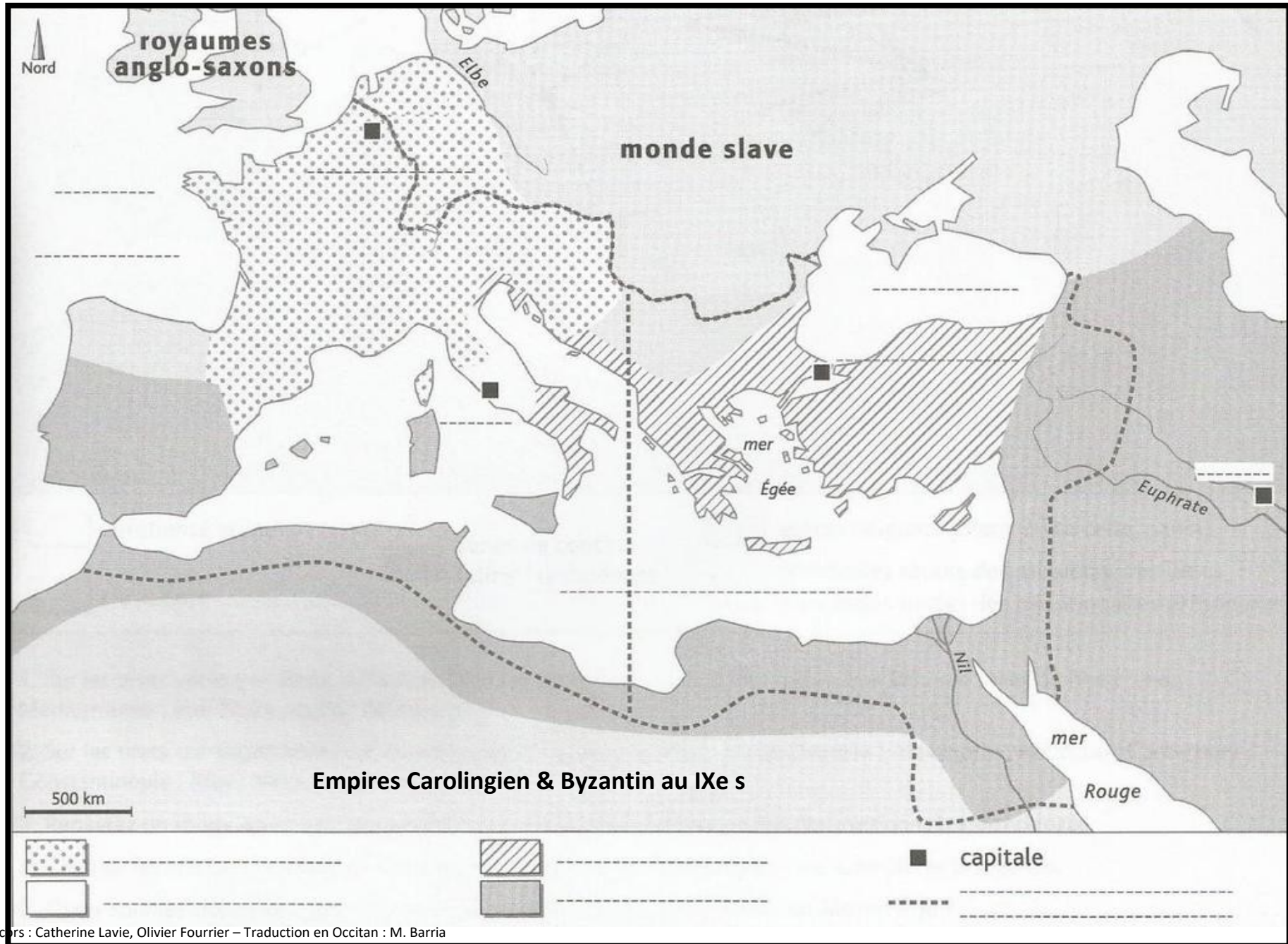
Lo negòci qu'es prosperant a l'entorn de la Mediterranèu. Dinc au sègle XIau, qu'es en mans deus Bizantins e deus Arabes. A partir deu sègle XIIau, que son las **vilas italianas** qui tiran los avantages màgers deu comèrci : Venècia sustot, puish Gènoa e Pisa. Qu'obtiènen lo dret de crear **Agèncias** (pòrts comerciaus) dens l'empèri bizantin mes taben dens l'empèri musulman. Las mercanderias orientaus (espècias, seda) que son hòt recercadas en Euròpa, çò qui assegura lo lor riquèr.

Los escambis comerciaus e las expedicions militaras en Mediterrannèa qu'afavoreishen l'encontre entre las civilisacions crestianas e musulmana. Las òbras deus sapients de l'Antiquitat grecò-romana que son arreviradas en arabe et en latin. Lo Coran qu'es arrevirat en Latin. Los Arabes qu'èspandeishen las coneishenças lors en matematicas (utilizacion de la chifra zèro) et en medecina (cirurgia subertot).

Tolède, Andalòsia com Sicília que son los lòcs on las civilisacions de la Mediterranèa que son amassadas mei. La tolerància que permet aus fidèus de las religions desparièras de viver amassa en patz. **Las òbras d'art qu'aplègan las influéncias bizantinas, arabas e occidentaus.**

[SOMARI](#)

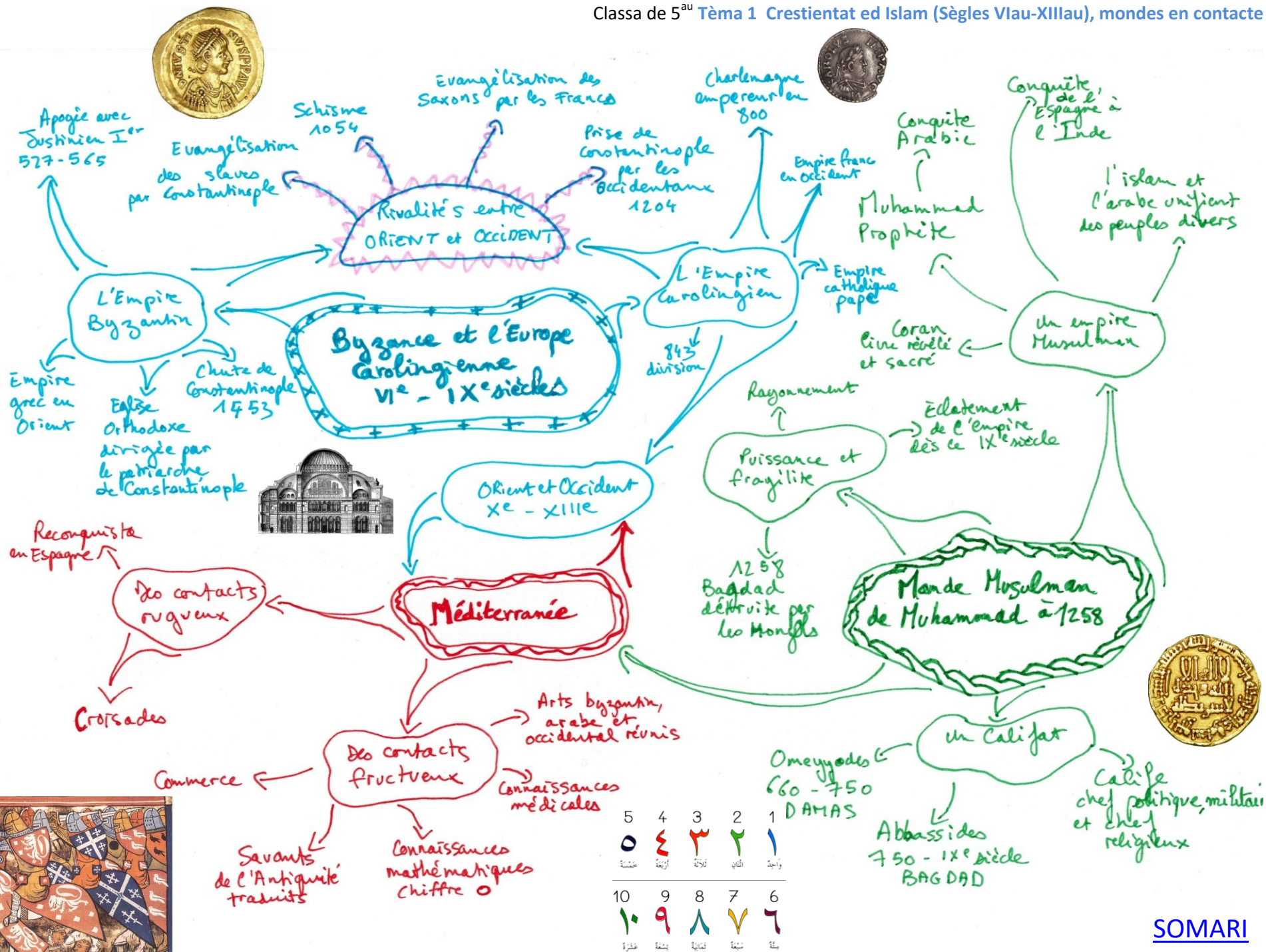

Autors deus cors : Catherine Lavie, Olivier Fourrier – Traduction en Occitan : M. Barria

Mapa mentau

5	4	3	2	1
٥	٤	٣	٢	١
خمسة	أربعة	ثلاثة	اثنان	واحدة
10	9	8	7	6
١٠	٩	٨	٧	٦
عشرة	تسعة	ثمانية	سبعة	ستة

